Näringsutskottets betänkande 1986/87:20

om ädelmetallkontroll

NU
1986/87:20

Ärendet

I motion 1986/87:N305 av Jörn Svensson (vpk) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande ett bibehållande av det klassiska svenska systemet för kontroll och provning av ädelmetallarbeten.

Sammanfattning

Utskottet avstyrker motionen, vari krävs att riksdagen skall ompröva sitt beslut i november 1986 om att den obligatoriska kontrollstämplingen av ädelmetallarbeten skall avvecklas den 1 juli 1988. Utskottet anser inte att de internationella aspekter på frågan som åberopas i motionen föranleder en sådan omprövning. Motionen får stöd i en reservation (vpk).

Motionen

I motionen begärs en omprövning av riksdagens beslut hösten 1986 om en ny lag om handel med ädelmetallarbeten. Motionären anser att beslutet var förhastat och att det "klassiska" svenska systemet med obligatorisk statlig kontrollstämpling av ädelmetallvaror bör bibehållas. Det hävdas att riksdagsbeslutet har väckt förvåning bland andra EFTA-länder och att det i dessa länder har funnits intresse av att ta det svenska systemet som utgångspunkt för en bättre ädelmetallkontroll. Enligt motionären bör Sverige inom ramen för EFTA främja intresset i andra länder för en tillfredsställande, internationellt erkänd och likformig kontroll.

Uppgifter i anslutning till motionen

Lag om handel med ädelmetallarbeten

Riksdagen har i november 1986 antagit ett förslag till lag om handel med ädelmetallarbeten (prop. 1986/87:8, NU 1986/87:8, rskr. 1986/87:36). Den nya lagen, som skall träda i kraft den 1 juli 1988, ersätter lagen (1974:283) om handel med arbeten av guld, silver eller platina. Innebörden av den nya lagstiftningen är i huvudsak att nuvarande krav på statlig kontrollstämpling av ädelmetallarbeten slopas liksom förbudet mot att sälja arbeten av guld, silver och platina med lägre finhalt än som föreskrivs för ädelmetallarbeten.

1 *Riksdagen 1986/87. 17 saml. Nr 20*

Beträffande den närmare innebörden av lagen hänvisas till betänkandet NU 1986/87:8. Avsikten är att den nya lagstiftningen skall utvärderas inom en femårsperiod, varvid ställning får tas till frågan om fortsatt specialreglering av ädelmetallhandeln.

Ädelmetallkonventionen

Vid remissbehandlingen av den departementspromemoria som ligger till grund för den nya lagen berördes de internationella aspekterna på frågan framför allt i kommerskollegiets yttrande, som avgavs den 4 september 1984. I yttrandet erinrades om den s. k. ädelmetallkonventionen (Convention on the Control and Marking of Precious Metals), som undertecknades i Wien år 1972 och som trädde i kraft år 1975. Konventionen har ratificerats av åtta länder vilka då samtliga var medlemmar av EFTA. Även andra länder som har arrangemang för kontroll och märkning av ädelmetallarbeten kan ansluta sig. Dessa arrangemang måste uppfylla vissa i konventionen angivna krav, men de behöver inte innebära obligatorisk kontroll eller märkning. Huvudbestämmelsen i konventionen är att ädelmetallarbeten som försetts med märkning enligt konventionsvillkoren – Common Control Mark (CCM) – skall utan ytterligare provning eller märkning accepteras i varje land som har anslutit sig till konventionen.

Härefter anförde kommerskollegiet följande:

De föreslagna ändringarna av kontrollsystemet synes ej försvåra fortsatt svensk medverkan i samarbetet inom ädelmetallkonventionen, även om den obligatoriska kontrollstämplingen avskaffas. Således kan noteras att vissa konventionsländer ej har obligatoriska system (Schweiz, Portugal och Norge) och enligt konventionen stipuleras härvidlag endast att erforderliga nationella kontrollsystem finns så att konventionsbestämmelserna kan efterlevas. Däremot skulle ett avskaffande av den svenska obligatoriska kontrollstämplingen kunna leda till att konventionen ej kommer att tillämpas i samma utsträckning som tidigare vid export till Sverige från leverantörer i de övriga konventionsländerna. Redan i dag gäller också att endast en begränsad del av handeln med ädelmetallarbeten mellan konventionsländerna sker enligt konventionens gemensamma kontrollförfarande. De svenska leverantörernas benägenhet att utnyttja konventionen vid export till andra konventionsländer påverkas dock inte av en ändring av det svenska kontrollsystemet. Även om några omedelbara konsekvenser för Sveriges medverkan i konventionssamarbetet ej synes uppstå vid ett avskaffande av vårt nuvarande obligatoriska system är det dock uppenbart att – om ett frivilligt system införs här – man från svensk sida i det internationella samarbetet på ädelmetallområdet bör verka för att motsvarande frivilliga system införs även i andra länder där obligatoriska system nu tillämpas och med vilka handelsutbyte förekommer. Hittills vunna erfarenheter – t. ex. tillbakadragandet av tidigare framlagt förslag om enhetlig EG-lagstiftning på området – har dock visat att en rigorös hållning finns hos länder med obligatoriska system.

Avslutningsvis förutsatte kommerskollegiet att man från svensk sida inom ramen för samarbetet i ädelmetallkonventionen skulle informera och konsultera övriga deltagande länder om de föreslagna ändrade föreskrifterna i så god tid att eventuella reaktioner från berörda länder kunde beaktas.

Sådan information har också lämnats i en expertgrupp för frågor rörande tillämpningen av ädelmetallkonventionen. Vid det senaste mötet i gruppen våren 1986 företräddes Sverige av överingenjör Harald Lundahl, statens provningsanstalt, som då orienterade om det aktuella lagförslaget.

Utskottet

Kravet i motion 1986/87:N305 (vpk) på en omprövning av riksdagens beslut i november 1986 om en avveckling av den obligatoriska statliga ädelmetallkontrollen motiveras framför allt med att beslutet har väckt förvåning bl. a. inom övriga EFTA-länder, där det nuvarande svenska systemet enligt motionären anses föredömligt.

Av det remissyttrande från kommerskollegium som har återgivits i det föregående framgår att övergången från ett obligatoriskt till ett frivilligt system för kontrollstämpling av ädelmetallarbeten enligt kollegiets bedömning är förenligt med Sveriges åtaganden enligt 1972 års ädelmetallkonvention, till vilken ett antal länder i Västeuropa har anslutit sig. Bland konventionsländerna finns såväl obligatoriska som frivilliga system företrädda. Vid kontakter med EFTA:s sekretariat – som handhar sekretariatsuppgifterna enligt ädelmetallkonventionen – har framkommit att det inte från någon ansluten stats sida har riktats kritik mot det svenska beslutet. Samtidigt har det uppgivits att den nuvarande svenska ädelmetallkontrollen åtnjuter högt anseende inom internationella expertkretsar.

Enligt utskottets uppfattning ger det som anförs i motion 1986/87:N305 (vpk) inte anledning för riksdagen att ompröva sitt nyligen fattade beslut om avskaffande av den obligatoriska ädelmetallkontrollen. Som utskottet anförde vid sin behandling av frågan i november 1986 framstår vissa inslag i det nuvarande systemet som otidsenliga med hänsyn till att konsumenternas behov av information och skydd numera kan tillgodoses på grundval av den generella lagstiftningen på området (NU 1986/87:8 s. 7). Ett obligatoriskt kontrollsystem som inte i första hand syftar till skydd av liv, hälsa eller egendom synes också svårförenligt med önskemålet om förenkling av statliga regler gentemot näringslivet. De internationella aspekter på frågan som berörs i motionen föranleder enligt utskottets mening inte någon ändrad bedömning. Givetvis bör dock möjligheterna till fortsatt internationellt samarbete på området beaktas vid den kommande utvärderingen av den nya lagstiftningen. Motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1986/87:N305.

Stockholm den 3 mars 1987

På näringsutskottets vägnar

Christer Eirefelt

Närvarande: Christer Eirefelt (fp), Lennart Pettersson (s), Erik Hovhammar (m), Ivar Franzén (c), Wivi-Anne Radesjö (s), Sten Svensson (m), Birgitta Johansson (s), Åke Wictorsson (s), Hadar Cars (fp), Bo Finnkvist (s), Per-Ola Eriksson (c), Jörn Svensson (vpk), Reynoldh Furustrand (s), Lars Ahlström (m) och Mats Lindberg (s).

Reservation

Jörn Svensson (vpk) anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Kravet i – – – (= utskottet) – – – internationella expertkretsar.

Även om riksdagens beslut om en avveckling av ädelmetallkontrollen inte i formell mening står i strid mot åtagandena enligt ädelmetallkonventionen torde Sveriges möjligheter att i framtiden internationellt verka för ett effektivt och likformigt kontrollsystem komma att allvarligt försämras. Såsom anförs i motion 1986/87:N305 (vpk) har den omfattande internationella handeln med falska eller underhaltiga ädelmetallarbeten ökat behovet av ett sådant system. Mot bakgrund härav är den nya lagstiftningen olycklig. Även från andra synpunkter framstår avvecklingen av ädelmetallkontrollen som sakligt omotiverad. Utskottet hänvisar till vad som anfördes härom från vänsterpartiet kommunisternas sida i reservation till betänkandet NU 1986/87:8, som låg till grund för riksdagens beslut. Vad som nu har framkommit föranleder enligt utskottets mening en omprövning av beslutet. Ett nytt lagförslag innebärande att nuvarande ädelmetallkontroll bibehålls i sina huvuddrag bör snarast läggas fram för riksdagen. Riksdagen bör rikta en anmodan härom till regeringen. Med det sagda tillstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N305 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

gotab Stockholm 1987 12542